

OPRAVDOVÝ
KREŠŤAN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.
 LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

<i>Predplatná cena:</i>		Vychodí každú nedeľu.	<i>Redakcia a vydavateľstvo:</i> V Budapešti, VI. okr., Aradi-utca 14.
Na celý rok	2 zl. — kr.	Zodpovedný redaktor a vydavateľ:	Sem sa majú posilať predplatky a dopisy. Nevyplatené listy sa neprijímajú.
Na pol roka	1 „ — „	VIKTOR HORNYÁNSZKY.	
Na štvrt roka	— „ 50 „		
Jednotlivé číslo 3 kr.			

Zverina.

Opravdový gazdovský dom.

Dobry gazda rolnik telom i dušou prirástol k tomu svojmu malému príbytku, v ktorom sa narodil, vyrástol a ktorý zdedil od svojho nebohého dobrého otca.

Každý strom, každý kameň, každý kus náradia upamätáva ho na jeho dobrých rodičov, predkov. Ba keď niečo treba novým zameniť: starý kus nábytku neodhodí, lež si ho váži a na pamiatku odkladá.

Toto vázenie a uctenie si pamiatky predkov vidia a pozorujú i deti. Dobrému gazdovi je to veľkým uspokojením, keď i deti vedia si uctiť a oceniť to, čo otec nadobudol. Lebo jakokoľvek veľký bôľ vzbudzuje v srdci otca myšlienka, že ovocia jeho fažkej, krvopotnej práce dostane sa do márnotravných rúk: tak nevysloviteľným uspokojením je pre neho to povedomie, keď je presvedčený, že po jeho smrti ostanú v dome hodni potomci.

Nemôže teda stihnúť väčšie nešťastie rodinku jedného gazdu, ako keď sa musí rozlúčiť so svojim vlastným ohniskom!

Bohužiaľ, toto nešťastie v našich časoch je veľmi časté. Preto upáda, hynie gazdovský ľud na celej čiare, lebo gazdovské domy pustnú jeden za druhým.

Vidíme, čítame každý deň, že gazdovskému ľudu každý chce pomáhať, každý ho chce postaviť na lepšie nohy. Jedon tým, druhý iným spôsobom.

A predsa najväčšiu, najúčinnivejšiu podporu v prvom rade tam a v tom gazdovskom dome treba hľadať a zaopatriť. Lebo dotiaľ nemožno podporovať celú gazdovskú triedu, pokým nenie pomôženo mnohým jednotlivcom.

Rodičia môžu urobiť mnoho, veľmi mnoho. Oni by mali ešte v útlých srdciach svojich dietok roznečovať lásku, pridržanie sa ku rodičovskému domu. Lebo jestli niekto miluje svoj príbytok, snaží sa urobiť si ho príjemným a stará sa o jeho rozkvet.

Láska, pridržanie sa k rodičovskému domu veľmi často robí divy. Robí ľudí dôvtipnými, vynalezavými a povzbudzuje ich ku takej práci, ku prekonaniu takej fažkosti, k takej by sa za iných okolností nebol odhodlal, ba na to ani nepomyslel. Teraz to urobí, vynájde, lebo miluje svoju otcovizeň, pridržá sa láskou celého srdca k svojmu ohnisku.

Jedon gazdovský dom už už padal, alebo, ako sa hovorí, šiel dolu vodou. Gazda namiesto toho, aby sa bol usiloval vytrvanlivejšou prácou pomáhať si, ustavične len vzdychal a nariekal i

so svojou ustarostenou manželkou. Keď bol v takomto položení, práve sa mu navrátil syn od vojska, kde mnoho rozličného videl a zkúsil. Rodičia ho s plačom uvítali a so slzami v očiach rozprávali mu, jako padá gazdovstvo a že teraz z pekného poľa ostala im už len jedna zemička, i to len taká hlináčka, donášajúca len slabú úrodu.

— Milý otecko — riekol syn, keď vypočul ponosu utrápených rodičov, — s plačom a slzami nevykonáme nič, ba snáď celkom vyjdeme na vnivoč. Ja sa tak pamätám, že tá naša rolička je dobrá hlina, ktorú by hrnčiari zo susedného mesta za dobré groše kupovali. Tam, kde som ja slúžil, takú hlinu hľadali na všetky strany a za jednu fúru takej hlíny zaplatili 4 až 8 zlatých.

Uziatelný otec i vzdor svojmu veľkému žiaľu musel sa zasmiať na týchto slovách svojho syna. Ale syn nemal pokoja. Lebo tam chcel žiť v rodičovskom dome, lnul láskou k zdenenej hrude, ktorá ešte i jeho pradeda chovala. Nemal teda do tých čias pokoja, pokým za vrece tej hlíny nezanišol do mesta hrnčiaron a zpýtal sa, či by im bola súca ku robote. A čo sa stalo? Hlina bola skutočne výbornou, mladý gazda ju stále dovážal do mesta a takto zarobeným grošom jednu za druhou vymieňal pozakladané roličky, splácajúc dlžobu.

Nuž a jako tento gazda urobil s hlinou, tak by mohli mnohí oprobovať s pieskom, kameňom, drevom alebo sto inými vecami, z čoho by mohli mať pekný dôchodok.

I so mnou sa stal jedon prípad. Ponevác sa sem hodí, teda ho rozpoviem.

Ja s viacerými spoločníkmi prevzali sme väčšie panstvo do prenájmu. Do gazdovstva patrily i vinice a ovocné zahrady. Ku viniciam potrebné koliky a poriská do motýk a rýlov jako i do gazdovstva potrebné vidly, hrable atď. museli sme za drahé peniaze kupovať v sklepe. A hora bola predsa blízko ku obci, patriaca jej občanom.

Prijďúc ta, pýtam sa raz jedného kosca z obce, ktorý prišiel nám kosiť, že jako sa má a jako sa mu vedie?

— Ah nuž takto počas žatvy — hovorí oslovený kosec — mali by sme sa ešte s Bohom dosť dobre, ale v zime veru nám klepnú zuby na prázdno.

— Nuž a či z tej hory poctivým spôsobom nemohli by ste si nanosiť dreva a narobiť z neho vidiel, hrabiel, porisk, kolikov a iných do gazdovstva potrebných nástrojov? A ukázal som mu práve za drahé peniaze kúpené vidly a hrable.

— Ba veru by sme mohli! — hovorí môj kosec trochu zadivený.

— Nuž teda pre Kristove rany, — hovorím karhave, — či by ste v zime nemohli narobiť takýchto nástrojov? Nuž veď takto sami od seba odoháňate zárobok a dovoľujete, aby si statkári v meste kupovali tie nástroje, ktoré by ste i vy zhotovíť vedeli, a za ktoré dostali by ste pekných pár groší od gazdov.

Kosec sa zadíval na mňa a trochu sa zamyslel.

A už nasledujúcej jari náš kosec mal peknú zásobu takýchto hospodárskych nástrojov. Jeho dom premenil sa v zime ako by na malú fabriku. S radosťou videli sme potom, že s roka na rok robil viac a viac takýchto nástrojov, ktoré potom i vždy rozpredal za dobrý groš u okolitých statkárov.

A jeho príklad nasledovali aj iní, lebo už v nasledujúcom roku aj v ostatných domoch bolo počuť ruch okolo práce dreveného náradia.

Takto hľa treba smýšľať o každom roľníckom domku. Ale vec nemá zostať len pri rozmýšľaní, lež treba sa chytiť do práce. A vytrvalosti v takýchto prácach dodá to, keď gazda prechováva vo svojom srdci lásku k tej hrude a k tomu príbytku, ktorý mu ostal dedičstvom po jeho zosnulých predkoch.

Slovo k rodákam.

Nuž dostane sa vám onedlho v úplnej miere i hojnosti oného prechýrneho, prechváleného požehnaného ľudárskeho. Dnes-zajtra nepočujeme o inom, ako o prívaloch, ohňoch a ľudárskych návštevách. A to je skoro všetko troje to samé, to jest nešťastlivá živelná a morálna pohroma. Škodí, veľmi škodí, i jedno, i druhé, i tretie. No búrky i kamence s letom pominú; proti požiarom máme spôsob dosť ľacno sa zabezpečiť, no proti návšteve kočovných ľudárov sa obrániť, to je to najťažšie. Prídu, kde ich nik nečakal; zídu, kam ich nik nezasial, a roztrubujú svetu, že ako túžobne boli čakani, ako úpenlive volaní, a ako nadšene vítaní. Všade vtre sa ľudová (?) strana, čo ženích, aby sa vraj zaslúbila s volebným okresom. Toľko je a bude tých námluv, no ale o svatbe ani reči, lebo veno, to jest vyslanecký mandát je akosi ťažko uloviť.

No ľudári sú činní, neunavní: lebo sú prepíati a sfanatisovaní. Ťaženia svoje započali v okolí hlavného mesta, a sľubujú — a toto je jediné, čo veríme, že splnia, — sľubujú, že všetky volebné okresy svojimi návštevami zaplavia. A urobia to, lebo majú k tomu čas i groše. Rozídu sa po obciach i dedinách, a bárs samo v sebe

ich je málo, predsa v pomerne dosť značnom počte sa dostavia, lebo robia nátlak na miestnych farárov. Beda tomu kňazovi, ktorý by sa s nimi na shromaždenie nedostavil a kaplánov svojich so sebou nedoviedol. Hneď by ho za antikrista, pohana, neznažobu, mockára vyhlásili. Nenechali by na ňom ani len mena a názvu kresfanského: no a mnohí odlúčené od sveta v pokoji žijúci farári sa toho boja, preto ustúpia, podľahnú, a ľudári roztrubujú chýry o nových a nových víťazstvách, robiac to zvlášte v tom prefikanom predpokladaní, že príklady tiahnu, že tedy ľud, keď počuje, že už temer jedonkaždý s nimi drží, tiež sa k ich vyhlásenej väčšine pripojí.

Lebo, — darmo je, — chvastať sa, búriť a svet fanatisovať, to vedia, tomu sa neobyčajne rozumejú.

Nuž tedy, rodáci moji, môžete byť prichytnaní na ich nečakanú, nehľadanú, nežiadanú, no dotieravú návštevu. Počujete tie samé veci spomínať, tie isté otrepané pomlavy, upodozrievania hlásať a budete búrení, hecovaní, štvaní oproti liberálom, oproti akýmisi vám neznámym slobodným zednárom, no i oproti protestantom, tedy spolu-kresfanom.

Povedia vám oni, ako to už na mnohých miestach povedali, že ako sa ich — tých šestnástich ľudárov — liberálna strana, tedy skoro celé Uhorsko, — potom liberálno-kresfanská vláda vraj bojí, ľaká a strachuje. Vystatovať sa vám budú, ako sa posiaľ všade vystatovali; že sám Pán Boh vie, aké oni víťazstvá vydobyli, ba nebol by div, keby vám aj to povedali, že slnko i dážď jedine len z ich milosti dostávajú a dostanete.

Ale nič sa nejie tak horúce ako zvrelo. Náš dobrý, bystroumný ľud neuverí všetko hockomu, čo počuje. Vie si on počuté uvážiť, a vynajde — pravdu.

Len divadelné blesky a hrmenia sú kriky prepíatych panákov, ktoré keď nie osohu, ale ani veľkej škody nezapríčinia. Len jedno ľutujeme, že títo sebazabudlí fanatikovia, najväčší a najsvätejší poklad náš, našu vieru kresfanskú nivočia; že nadužívaním a zneužívaním náboženstva, nemravnosť a neznažobstvo plodia. Žiaľno a smutné je, že medzi kresfanskými spolubratmi zapríčínujú rozbroj, že spolukresfanov tupia a proti nim búria lhaním, falšom a podvodom. Lebo veď čím iným možno pomenovať podlý nápad na milióny kresfanských spoluobčanov v «Alkotmány»-ovskom článku pod názvom «Protestantský socializmus» dňa 7-ho júla uverejnený? Zrkadlom ľudárskej pravdy, ľudárskeho kresfanstva, ľudárskej mravopočestnosti a ľudárskej politiky je tento jedom a hotovou, čistou, jasnou nepravdou presiaknutý výbuch spustlej duše. Nejdeme ani len úryvky

citovať z neho, lebo sami, čo kresťania, hanbíme sa za toľkú ošemetnosť a spustlosť. Nútení sme ale poukázať na to, že ako ľudárom žiaden cit, žiaden svázok nenie nedotknuteľným, tak nie im je svätým ani náboženský pokoj. Ale čisté kresťanstvo naše a ľudu nášho je nám bezpečnou zárukou toho, že podlý výbuch na pokoj náboženský ľudarmi čakaný následok nikdy mať nebude.

Nuž nech sa len sypú na vás návštevy ľudárov; nevyhnete im, lebo tá nimi tak špintaná liberálna sloboda dá im spôsob i právo do potyky prísť s vami kedy a kde len chcú. Nech len tárajú také a tým podobné pravdivosti, aké pobúchal sám hlavný veliteľ šesťnásť členovej armády prelát Ján Molnár na shromaždení v Uj-szásze vydržiavanom. Nech len hecujú, špincujú, broja, to bude ich hrobom. Do jamy tisícvekej slobodomyselnosti Uhorska kopanej padnú jedine oni. Nech len chodia čím hustejšie a nech podohrávajú tie štyri nóty, na ktoré je chudobný verklík ľudárov nastimovaný. Je v nich celá ľudárska múdrosť obsažená, a tej je — vera Bože, — málo.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Záplava shromaždení. Neujde ani jedna nedela bez toho, aby buď ľudári, buď národnostní prepriateci nevydržiavali volakde shromaždenie. Ľudová stránka vrhla sa teraz na Nemcov, bývajúcich okolo Budapešti, panslávi ale vydržiavajú shromaždenia po hornoviedeckých mestách.

Na týchto shromaždeniach ľudári vychvaľujú sa až do tretieho neba, chvastajú sa, čo všetko spravili dosiaľ za ľud. Národnostní prepriateci zase ponosujú sa na potlačovanie. A ani jedon z nich nemá pravdu. Ľudári nevykonali nič v prospech ľudu, lebo čo sa stalo, to vláda chcela z vlastnej pohnútky zaviesť, prv než to ľudári začali žiadať. A národnostní prepriateci majú ešte menej pravdu, než ľudári. Panslávski agitatori, odhliadnuc od toho, že nehovoria v mene ľudu, lebo ich ľud slovenský nepoveril, len preto hovoria o utlačaniach, aby pobúrili myseľ tichého ľudu slovenského. Shromaždenia ale prelietnu tak, ako letný dážď sotva že posledná kvapka padla, začne pôda schnúť. Shromaždenia, na ktorých sa obecenstvo vo veľmi malom počte shromaždí, nezauschajú po sebe žiadnej vážnejšej stopy. Asiže preto nie, lebo ľud nesúhlasí s agitáciami panslávov. Ľud je vlastenecký, a tak nielen že neberie účasť na shromaždeniach, usporiadaných panslávskymi agitátormi, lež rozhodne odsudzuje zámer panslávov, ktorí len tým cieľom svolávajú shromaždenia, aby tisíc počnajúce sa mysle znovu rozhnili. Pretrpeť musíme ešte aj túto záplavu; dost pohróm a

nehôd zastihlo dosiaľ našu vlasť, ale jako víťazne odbili synovia jej všetky nápady, tak nás vo vlastenectve neškľatia ani terajšie panslávské shromaždenia.

Vyslanskej voľba v Žabokrekoch. V Žabokrekoch ľudová strana nepostavila kandidáta, asiže jako zpráva grófom Ferdinandom Zichym a Jánom Molnárom podpísaná udáva, z nasledujúcich príčin. Ačkoľvek je vraj žabokrekský okres výtečný ľudový okres, nateraz predsa nemôže postaviť kandidáta, asiže preto nie, lebo pri poslednom popise voličov vynechali mnoho ľudárov, tak že je tam miesto 2000 iba 783 voličov, a títo sú zväčša liberálneho smýšľania; okrem toho teraz je mnoho ľudárov na Dolniakoch na žatve. Dľa nového popisu ale rozmnožil sa počet voličov o 1100 hlasov, a títo sú zväčša ľudoví a tak pri všeobecných voľbách postaví ľudová strana kandidáta asiže s výhľadom na víťazstvo.

Ľudová strana skutočne múdre spravila, že nepostavila kandidáta v Žabokrekoch, aspoň nepobúrila svornosť a jednotu medzi občanmi. Čo sa týče umývania, že prečo nepostavila, to je len taký tígeľ, my vieme prečo nepostavila. Preto, lebo trati všade pôdu zpopod nôh.

Nový főlšpán v trencianskej stolici. Dľa kolujúcich chýrov Július Szalavszky najbližšie odoberie sa od stolice, ktorú toľké roky tak výtečne spravoval. Nástupcom jeho bude Gejza Osztruczky veľkostatkár a inšpektor ev. cirkve angš. vyznania.

Zpráva o stave krajiny. Dosiaľ podávaly s časom na čas jednotlivé ministeria zprávy o účinkovaní svojom, v ktorých zároveň ličily aj stav toho administratívneho odboru, ktorý patril do kruhu ich účinkovania. Od teraz v smýsle XXXV. zákona z r. 1897-ho ministerský predseda podá súčasne s krajinským rozpočtom zprávu o účinkovaní jednotlivých ministerstiev. Prvú takúto zprávu podá teraz v októbri, keď zadá krajinský rozpočet na budúci rok. To je múdre, že sa široké obecenstvo každoročne dozvie o účinkovaní jednotlivých ministrov.

Pozdvihnutie platu vojenských dôstojníkov. V ministerstvách vojska pracujú teraz na návrhu zákona, ktorý má platy dôstojníkov povýšiť. Aj len dost malé povýšenie platu vojenských dôstojníkov zväčší značne summu krajinských výdavkov, preto otázka zvýšenia platu vojenských dôstojníkov dá sa len ťažko previesť. Tu sú potom aj štátni a stoliční úradníci, ktorí tiež čakajú povýšenie platu. Peňažný stav krajiny ale vyžaduje šporovanie v každom oblade, a tak povýšenie platov bude pravdepodobne na pozdejší čas odročené.

Z Rakúska. Rakúsky ministerský predseda gróf Thun začiatkom tohoto týždňa bol v Išli u kráľa. Cieľom jeho cesty bolo konečné ustálenie toho nariadenia, ktorým sa zákon vyrovnania v Rakúsku uvedie do života.

Súčasne s týmto, pretriasali aj tú otázku, čo robiť, jak rakúska ríšska rada nezvolí členov delegácie a členov do kvótového odboru. Jako vieme rozpočet spoločných ministeriev, jako sú ministerstvo spoločnej armády, ministerstvo zahraničia a spoločné finančné ministerstvo, ustávajú delegácie, do ktorých volí 60 členov náš snem a

60 členov rakúska ríšska rada. Jak rakúska ríšska rada bude zase galamutiť a následkom obštrukcie nebude môcť zvoliť ani členov delegácie, tak sa nebude môcť ustáliť rozpočet menovaných ministerstiev. V Rakúsku už zavčasu

starajú sa o to, aby sa tejto nehode vyhlo. Povráva sa, že rakúska konštitúcia bude behom tohoto leta zmenená v tom smysle, aby rakúska ríšska rada vlastne jej účinkovanie nezáviselo od ľubovôle niekoľko ľudí.

Dostáva sa nám.

Dostáva sa nám, — čoho nám netreba;
Dostáva sa nám, — čo nám bôľno škodí:
Stene ľud dávno, že málo je chleba
A dnes zas nevie či sa mu urodí?

Neskorné mrazy a ľadovca krúpy,
Ba hrudy celé stihly role, sady . . .
Od hladu, biedy kto že nás vykúpi?
Kto dá pomoc nám, abo aspoň rady?

No vzdor nehodám rástly len úrody,
Zelenaly sa kopce, dole, nivy :
Tu zase príval! — divosť kalnej vody,
V záhube strašné natropila divy.

Navštívil ľud svoj Boh, bo spúšťa sa ho,
Napomenutie dal mu plné strasti,
By v svetských veciach nenachodil blaho,
Ale pripravával dušu k večnej slasti.

Bez Božej vôle ani vlas neztratí sa,
Preto obráťme zreteľ náš k nebesám ;
A nová nádej srdcom nám kolísa :
Boh dá i berie — no on dá zase sám.

Never tak ľahko.

Na ohništi už vyhaslo. Celý dom je taký tichý, jako by tam mŕtvý ležal. Dvoje pekných belavých detí sa ukrýva na ložisku, jako by ich dačo strašilo. Ani gazda nenie doma. Nevideli ho už tri dni. Inokedy o tomto čase naprával pluh, bránu; obkladal repu, zemiaky, poprával košiny. Gazdiná ale čistila kapustu, alebo priadla . . . Teraz to už vystalo, všetko oddychuje.

Farbená truhla, naložená bielizňou a šatami, stojí na prostred izby. Cifrovaná posteľ je je tiež pohnutá s miesta, podušky a periny sú v jednom batohu zaviäzané.

Gazdiná stojí tam na prostred prevráteného domu; tvár má takú bľadú, jako čo by ju boli z umrlčej truhly vytiabli; nevládze už ani plakať, veď už celú dušu vyplakala . . .

Čo sa to len mohlo prihodiť v dome Lieskovského? V tomto malom blaženom a tichom hniezde, kde len nedávno spokojnosť a blaženosť prebývala?

Hneď sa dozvieme . . .

Práve teraz vstúpi do toho smutného domu Pinková. Jej mocná, vysoká postava, vráskovitá čierna tvár, ustavične šibrinkujúce tenké veľké zuby prezradujú, že nie bez príčiny nazvali túto

starú bosorku Pinkovou, ktorá od pamäti sveta preto žije na tomto svete, aby i tam nerest spôsobila, kde by ináč ani nemala byť. Však ale dobre hovorí porekadlo: «kde nemôže čert pristúpiť tam pošle starú babu.»

Aj teraz, jako vidí úplný prevrat domu, splaskne svojimi vyschnutými rukami a hrozne strašným hlasom vykrikuje:

— Svätý Kleofáš! Nuž čože sa to tu deje, pani susedka?

— Že čo sa tu deje!? — hovorí Lieskovská — Ešte sa i vy sptujete? Či neviete?

— Ja neviem anjel môj, duša moja, nič neviem.

— Nie? To vy hovoríte, že nič? Veď i vy obcujete s tými čertami, ktorí pobúrili obecný pokoj, ktorí aj môjho mužovu hlavu omámili . . .

Nastalo za chvíľu ticho, ale len preto, aby víchor tým väčší zúril.

— My sme sa obhadzovali z milosti Božej,

— hovorí Lieskovská s trpkosťou. — Ale od istého času vstúpil diabol medzi nás, odobral nám pokoj, sirotami učinil naše deti, nešťastný náš dom, naše srdcia. Choďte, pakuje sa z tadiaľto, — vykrikuje zrazu jako víchor, — lebo i

vy držíte s čertami... Áno vy... stará bosorka...

Po týchto slovách Lieskovská zamdlela a padla na zem. Deti prestrašené, viskajúc bežaly k matke... Pinková utekala pre vodu...

Keď Lieskovská precítila, jej pohľad stretol sa s mužovým. Z očí jej kanuly slzy. Tento prípad i jeho dojal. Naklonil sa ku žene, pobožkal a hladil ju.

— Od kedy si nebol doma — zajakala sa žena...

— Drahá žena moja, chodil som vo vážnej záležitosti.

— Vidím, že si pár nocí nespál. Cítim z tvojho dychu, že ste hodovali. Pre svätú lásku Božiu Ťa prosím, povedz mi čo zamýšľate?

Stará bosorka sa odpratala do pivora a odtiaľ striehla, že čo sa bude teraz diať...

— Ty tomu nerozumieš, čo my chceme...

Tak prehovoril Lieskovský ku svojej žene, potom hlboko vzdychnúc, jako by aj sám cítil, že veru ani on veľmi tomu nerozumie.

Sedia obidva tam na truhle, lebo muž jej chce konečne vyradiť...

— Vieš-li žena moja, že čo je to ten socializmus?

— Viem, vidím. Čertovo dielo.

— Pravda, dľa ženského rozumu. Ale to veru nenie tak! Došiel čas chudobného človeka. Zem je naša vlasť, žiadame z nej čiastku. Keď nám nedajú: máme päsť, porátame sa...

— S kým? — vyskočí žena a ulapí muža za silné ruky.

— Kto má! — vetí muž besnou náruživosťou. — Kto má viac, ako my!

— Vy budete tedy zloději, a tak budete konať, jako zloději.

— Uvidíme. Ešte žije Rudolf, dedič trónu, náš mladý kráľ. S nami drží, nás chce oblažiť. Aj on sedel v žalári. Dal ho otec zatvoriť. Vyslobodil sa. Teraz je náš!

— Svätý Bože! — vykrikne žena — jako vás obláznili! Človeče, človeče, ty si zmätený!

— Vtedy sa celá obec Chmielovce zbláznila — však hej?

— Zbláznil sa celý svet, keď dačo takého tak ľahko uverí.

— Len ty si múdra, duša moja, pravda?

— Povedz mi len, kam ze odnášaš každý týždeň tých pár groší, ktoré si usporím?!

Lieskovský sa zarazil.

— Veď ani na púť nejdu bez peňazí. Ale takúto veľkú vec nemožno len tak bez peňazí vykonať.

— Nás tu nechávaš — počtom sedem — aby sme hladovali. Človeče, človeče, never tak ľahko! Priviň sa ku práci! Vidíš, jako nás Pán Boh miloval. Žili sme blažene; aj to je pravda,

že sme teraz zakúsili trocha biedy. Ale príde lepší čas... pravda ma poslúchnes?

I dietky sa pridružily ku rodičom; složily malé rúčky.

— Pre Pána Boha Ťa prosím, — pokračuje žena...

— Pán Boh? — mrmral Lieskovský. — Boha len veľkí páni vynašli — pre chudobného človeka.

— Nehovor ďalej! — vykrikne žena, — lebo Ťa Pán Boh potrece. Uvidíš že sa dostaneš — do žalára.

— Tmavý a úzky je žalár, lež svet je veľký; veď len najdeme miesto, keď nám neslobodno tu žiť! — Vypovediac tieto slová, zas odbehnul z domu...

Žena boľastným okom pozerala za ním, potom sa chytila zas do pakovania; lebo nemôže s takým človekom pod jednou strechou bývať, ktorý nemá ani Boha, ani domu. Bojí, desí sa ešte i tej myšlienky!

*

A v Chmielovcach sa skutočne veľké veci dejú. Všetko je na nohách: gazdovia, starí, veľkí aj malí!

Dôjdu páni, ktorí konečne vymania chudobného človeka. Ktorí podelia majetok zemských pánov, rovnako, bratsky. Z milosti im nadelia trocha viac, aby nereptali, lež aby aj oni videli, jak laskavý je ľud...

Jediný-jeden človek v obci chodí smutný, zarazený: starý pán farár.

Dnes-zajtra bude tomu päťdesiat rokov, čo žije medzi týmto ľudom. Nebolo toho času, žeby dakto nebol na jeho slová počúval. Teraz už nemôže nič urobiť. Vytrhli mu z jeho náručia veriacich, ktorých takrečeno vychoval. Zmätená je celá obec; jako by bol dal tomuto tichému, dobrosrdečnému ľudu čarodejný nápoj vypiť...

— Synovia moji, milé deti moje — hovoril viackrát denne, — neverte tak ľahko. Päťdesiat rokov som pracoval pre vaše dobro. Stojím na pokraji hrobu, s prorockým duchom vám hovorím, že vás oklamú, ošudia, uvrhnú vás do hrozného nebezpečenstva.

Ľud bol už zaslepený. Ani nevidel, ale ani neveril.

Teraz ešte raz, posledne sa pokúsil. Išiel medzi zástup; tam prosil, modlikal.

Slová jeho nasledovalo divé mrmlanie.

— Nech sa idú modliť! — vykrikne jedon vyschnutý cudzinec, ktorého len v noci možno bolo vidieť v obci.

— Nech idú do prázdneho kostola!

— Nech sa odstránia, — osopí sa naň nezrozumiteľný zástup, — lebo ináč s nimi beda, tu ich zabijeme.

Starý pán farár išiel ticho domov, potom si kľaknul na modlitebný stolček a horko plakal.

Ľud nevidel tieto slzy, len mocný Pán Boh, od ktorého sa tento nevďačný ľud odvrátil...

Potom nastalo ticho. Každý pošiel domov, jako by bola divá, zbesnelá vášeň prestala...

Vec sa sice ináč mala.

Čakali na noc. Vtedy malo byť veľké socialistické shromaždenie, a chýr sa rozletel, že na tomto shromaždení prítomný bude aj dedič trónu, Rudolf, mladý kráľ. Lebo on nezomrel, chodí po krajine. Tak tvrdili socialistickí vodcovia. Otec sa hnevá naň, preto sa ukrýva. Jedon raz ho aj žandári chytili a zaviedli k hlavnému slúžnemu, ale on rozopnúc svoj roztrhaný odev, ukázal s mnohými odznakmi na prsach ozdobený, jasný oblek. Hlavný slúžny naskutku padnul pred ním na kolená, prosil za odpustenie a prepustil ho. Teraz dojde do Chmieloviec, aby ubezpečil ľud o tom, že keď bude on na tróne, všetko sa zmení. Do tých čias ale nech si ľud pomáha ako môže.

Aj si pomáhajú. A kadenákle vidia zoči voči dediča trónu, naskutku prepadnú kaštieľ a prínútia zemského pána ku odovzdaniu zemi.

(Dokončenie nasleduje.)

DOPISY.

Klin, oravská stolica.

Ctený pán Redaktor!

Udeľovanie sviatosti birmovania osv. pánom biskupom dialo sa v Orave v námestovskom okrese môžem povedať veľkolepe, bolo s nadchnutou pozornosťou nielen so stránky veriacich, ale aj izraelitov sledované.

Pri príchode pána biskupa dňa 3. t. m. so stránky ľudu sišlého sa vo veľkom počte a na čele dobre sriadeného banderiuma vítal ho skvelou rečou pán slúžny E. Klinovszky a so strany kňazstva pán Jozef Murdzsák, dekan. Posledný sice jak sa pochod pohnul k nášmu nemalému zdeseniu, za garád cesty i s kočom sa prevrhol, ale vďaka buď Pánu Bohu, trebárs prestrašenému predsa šťastlive a bez všetkého úrazu dopomohli sme na cestu, a tak za rachotu mažiarov a jasaní ľudu došli sme do Hruštína, čo na prvú stanicu biskupského požehnaní.

Počas pobytu a konania svojej povinnosti medzi nami, nemal pán biskup žiadneho pôžitku v počasí, lebo ustavične pršalo, mosty porúchajúce, i mnohé cesty ku príchodu nemožnými urobil dážď, však ale sviežosť jeho a oddanosť veriacich všetko premohla. Vytrvale sprevádzaný pánom slúžnym a Antonom Szkiesak čo správcom ciest, dorazil konečne 10. t. m. na lepšiu cestu: z Rabče do Zubrohlavy, kde bol v mene obce pánom učiteľom Ondrejom Čurjakom a v bráne kostola pánom farárom Jánom Muriňom uvítaný.

Nadovšetko vyznačila sa obec Klin čo sa týče banderiuma a sriadenosti pri prijatí a pri vyprevadení až do Námestova. Hľa, príčinnivosť dobrého úradu, a to v každom ohlade. Náš pán okresný notár Vendel Jaršák bol vodcom tohto banderiuma.

V Námestove uvítal pána biskupa pán okresný notár Murín, na ktorého uvítanie odpovedal pán biskup medzi iným, že naša katolícka viera učí nás, aby sme aj našich blížnych, teda bez rozdielu náboženstva, spoločne, čo dietky jedného Otca vzájomne milovali.

V Námestove 11. večer bol k poete jeho faklový pochod a 12. t. m. jeho odobranie sa od nás.

Prijmi Otče naše vďaky! Jako aj vy páni a paničky, ktorí ste za nás a ku zveladeniu jeho oslávenia najviacej konali.

Ľudár.

Z Poltára, dňa 15. júla.

Veľactený Pán Redaktor!

Slávna redakcia,
Tohto časopisu!
Chcem uverejniť,
Tento kus dopisu,
Lebo v našej obci,
Chatrnej, v Poltáre,
Veľmi vážny, vzáctny,
Chýr, novinu máme.
Kráľovnej Alžbete,
Pomník postavili,
Na deň Petra Pavla,
Sme aj odhalili.
V zastupení ministra,
Prišiel jeho radca,
Náš pán slúžny jako
Županov zástupca.
Bandérium na koňoch,
Šlo proti tým pánom,
A sprevádzalo ich.
Slávnostným jasotom.
Pred bránou kaštieľa,
V obci predstavenstvo
Uvítalo vážnych
Mužov jak i panstvo.
Odtiaľ všetci išli
Von, na promenádu
Tam si každý zastal,
Do svojeho radu.
Najprv náš pán barón,
Peknú reč v krátkosti,
K zástupcovi ministra,
Povedal v tichosti.
Ministerský radca,
V mene ministrovom
Predstavenstvu obce
Riekol dlhším slovom:
Pečakoval sa on,
Tým milodárnikom,

Že zvečnili pamiatku
Tým pekným pomníkom,
Ctenej a vázenej
Alžbety kráľovnej,
Od mnoho poddaných
Vrele milovanej.
Spevokol zaspieval
„Szózat“ národnú,
A za tým pán farár
Držal kázeň peknú.
Za kázňou kráľovskú
Hymnu zaspievali,
A na to záclonu
S pomníka spustili.
Slečna pána kňaza
Teraz predstúpila,
A za malú chvíľu
Aj ona rečnila.
Po jej reči národnú
Hymnu odspievali,
A po tomto speve
Z mažiarov strieľali.
Zo siedmych mažiarov
Tuhá strelba stála,
A týmto sa pekná
Zakončila sláva.
Tanečnú zábavu
Mládež si sriadila.
Na obecnej pôde
Pekne sa bavila.
Pre vysokých hostov
Obed bol v kaštieľ,
Viacej vyšších pánov
Pri ňom účasť brali.
Tak sme zasvätili
Pamiatku kráľovnej
Nebobej matičky
Vlasti našej drahej

F. Dananay najml.

Záskalie, dňa. 15. júla.

Velactená Redakcia!

Ponáhľam sa vám vysloviť vrúcnu vďaku za to, že ste môj dopis so dňa 25. júna uverejniť ráčili.

Cieľom tohoto môjho dopisu bolo, aby sa otcovia vlasti cestou tohoto tak rozšíreného a obľúbeného časopisu dozvedeli o tejto našej najvrúcejšej žiadosti. Áno, nech páni ablegáti vidia, nakoľko je škodlivý pre nás ten zákon, ktorý bráni, aby sa naša lichva smela do Moravy odvádzať a naopak; ba nielen my, lež aj sami Moravci ľutujú, že otázky zákon jestvuje.

Ja narádzam, aby sme čím viacerí a čím častejšie prosili vysokú vládu, žeby tento zákon preinačila. Som presvedčený o tom, že vysoká vláda nemôže vedieť všetky podrobnosti, práve preto je potrebné, aby sme ju prosbami upovedomili o tom, čo nás boľí, čo nás tlačí.

S úctou *Leopold Grünwald.*

Úsudok o «Kreštanovi.»

S našej stránky sme už neraz poukázali na nekreštanské počínanie si časopisu «Kreštan», neraz sme dokázali, že nielen redakcii Kreštana, lež aj celej ľudovej strane pramálo záleží na slovenskom ľude. Dokázali sme, že ľudová strana, ktorá iba zo samých pánov pozostáva, chce ľud slovenský iba využítkovať k svojim cieľom, pramálo sa starajúc o jeho duševné pozdvihnutie.

Že sme v tomto ohľade mali pravdu, to dokazuje teraz aj v Ružomberku vychodiaci časopis «Slovenské Listy.» Časopis tento v 34-tom čísle bežiaceho ročníku píše v článku: «Úprimné slovo redakcii Kreštana» o tom, ako vzdeláva redaktor menovaného časopisu slovenský ľud:

„Kreštan“, vychodiaci v Pešti teraz pod redakciou dra *Jozefa Jandu*, určený je pre kresťanský katolícky ľud, zaujatostou horlivého kňazstva rozšíril sa v 8000 výtiskoch; je tedy významným verejným činiteľom v národe slovenskom. Časopis tento, od tých čias, čo je pod redakciou menovaného pána, *svojimi redakčnými odkazami uráža slovenský ľud v citoch mravných a náboženských*, a preto je nie chlebom ale otravou toho ľudu. A ponač všetky súkromné slová a upomínania so strany obecnstva na redaktora nemajú žiaden účinok; ponač svojimi odkazami redakčnými i ďalej robí výpady spôsobom slovenský ľud ponižujúcim a oškľivým; áno i v záujme samého „Kreštana“, majú pred očima vždy veľký počet jeho odberateľov: týmto verejným ale úprimným slovom upravujeme redakciu „Kreštana“ k *šetrnosti*.

Pozrime tie „odkazy redakcie“ slovenskému ľudu, ku ktorému doktor theologie, redaktor „Kreštana“ hovorí.

V čísle 26., ročníku tohoto, urážajú každého čitateľa „Kreštana“ tieto „odkazy“:

„J. R. v Čhtelnici. Ale vám to sadlo na nos. Veru dnes sú také časy, že nevesta má mať dobrého

ducha v srdci a dobrý mešec v hrsti. — V. K. Aj druhý krát vám to pretreme cez zuby. — Jan Oplaa v Kočkovcach Vy by ste tuším aj žobrákovi kapsu vzali. Počkajte, ešte aj vám to môže spadnúť, ako koláč dole namazaným. — Orechove V. S. Máte pravdu že pod svietnikom tma býva. Lenže bárs ste figliarom, preto ste ešte nepreskočili všetko. Tomu nesvedomitému susedovi ale povedzte, že kmín kupuje za päť prstov a za šiesty utekáč. — H. L. vo Višňovom. Len nebudzte taký sprostý, jako cvik. Nehovori sa, že tma jako v sáre; ale tma, jako v rohu. Váš švagor nám také táraniny písal, že sečku musí mať pod klobúkom, len aby nepochodil tak, ako jeden neobratný žobrák, ktorý, keď sa chce prežehnať, vyklal si oko. — A. Hl. v Sl. Dľa sľubu som zažakoval hneď na druhý deň 16. júna; pán prelát neprijal zažakovanie. Jeho slová má celkom uspokojily. To je smutná vec, že človek nielen so strany liberálov je takým veciam vystavený. Kebych nebral ohľad na vec, už bych sa dávno bol utiahol. Keď prídeš podrobne ti všetko sdelím. — O. R. Modlíme sa (za) vás. Ináče my vieme, že nenie ten, čo by sa páčil všem; tedy o tom neviete, že by odkazy Kreštana byly grobianske a duchovenstvo urážajúce. Všeobecné obviňovanie nenie povšimnutia hodné.“

Prečítajte ešte raz pozorne tieto odkazy. Redaktor „Kreštana“ považuje slovenský kresťanský ľud za barany, s ktorými on, doktor, môže robiť verejnú parádu na smiech celého publikumu ako komediant s opiciami. Komu nenapadne z týchto odkazov pomer medzi redaktorom „Kreštana“ a slovenským kresťanským ľuďom — odberateľmi a platiteľmi toho časopisu. Výrazy „nevesta má mať dobrý mešec v hrsti“, „pretreme vám to aj druhý krát cez zuby“, „vy by ste aj žobrákovi kapsu vzali“, „nebudzte taký sprostý jako cvik“, „váš švagor musí mať sečku pod klobúkom“ atď. prezradzujú tupé, ordinárne srdce. A ako nás boľí, keď maďarskí kočujúci divadelníci predstavujú v ináč peknom kuse „Tót leány“ Slovákov ako polodivochoch, ktorí o noži a vidličke ešte nemajú pochopu: tak boľí nás, keď dáky namyslený „redaktor“ bičikom šľahá do káry svojej zapriahnutý slovenský ľud.

Vedzte, že my odkazy tieto ako oškľivú hnusobu, ktorú ste na slovenský ľud hodili, týmto slávnostne odhadzujeme.

A čo povedať o odkaze tomto:

„Jan Utrápený v Nitrianskej. Keď si už nijako neviete s tou svojou ženou rady dať, povedzte jej, aby sa nechvastala, lebo i dľa našej mienky ani jedna žena nenie tak dokonálou, aby jej muž každodenne aspoň raz neofutoval, že si ju vzal. A to je najlepšia žena, ktorá nikdy nejedná dľa svojho rozumu. — Jan Vr. Nemôžeme. ani keby to korhel žiadal.“

Čo povedať o duševnej pustote redaktora „Kreštana“, doktora theologie, ktorý verejne, proti Božiemu i svet-skému zákonu uráža kresťanskú ženu tak opovážlive.

Tieto slová nás rozčulujú natoľko, že neeh ich nemáme čierno na bielom v časopise „Kreštana“, tedy by sme nikomu neverili, že ich vyslovil kňaz, doktor theologie. Čo si len máme mysleť!

Kreštanstvo udôstojnilo ženu tak, že ona nie otrokyňou ale rovnou spoločnicou mužov sa stala; kdesa Evanjelium káže, tam pojem maďarský o „asszonyi állat“ (o žene ako zverovi) prestáva; kde aká-taká kultúra nohou stupila, tam postavila ženu za rovnú mužovi.

Porovnajzte, pane doktor teologie, dľa Vášho „odkazu“ ženu so ženou kreštanskou, akú mal pred očami apoštol Pavel vo svojich listoch napísaných rímskym, korintským, efezským atď. kreštanom. Porovnajzte slová svoje so slovami umierajúceho Spasiteľa na kríži k Matke svojej a Jánovi: „Aj syn tvoj, aj matka tvoja!“ Kristus povedal Marii o Jánovi: *syn tvoj!* Či nepovzniesol ho týmito slovami, že ho udôstojňuje za hodného byť synom jeho matky-ženy? Podľa Vás je to pre neho potupa!

A čo Vám je už teraz Vaša vlastná mať, i mať Kristova, žena-Maria? Vy ste doktorom kultu mariankeho?

Čo Vám je manželstvo, keď i dľa Vašej mienky ani jedna žena nenie tak dokonalou, aby jej muž každodenne neolutoval, „že si ju vzal?“ A Vy sa osmeľujete písať proti civilnému manželstvu?

Ta, skryte sa, človeče, nekažte dobrý slovenský ľud, ktorý nad Vami kreštanstvom i morálkou stojí vysoko.

K tomuto spravodlivému úsudku «Slovenských Listov» o škodlivom účinkovaní s našej stránky iba to dokladáme, že sme my to už dávno hlásali, čo «Slovenské Listy» len teraz soznaly, my sme to už dávno písali, že «Kreštan» je všetko iné, len nie *kreštan*.

BESEDNICA.

Zničený.

Na pokraji vysokými, hustými dubami a kaštanovými lesami pokrytej dedinky, v blízkosti vesele žblnkotajúceho potôčka, stojí jeden banický dom. Predtým bolo toto stavenie ľudnatejšie. Teraz býva v ňom jedna vdova so svojim milým synáčkom, jedinou to nádejou svojou. Malý chlapec bol ešte v kolíske, keď mu otec odumrel. Vdove nezostalo nič inšie, jako chudoba a to materinské srdce, ktoré zná byť tak silné keď treba trpeť, nehody znášať a milovať.

Jako vchovala vdova svojho synka Jurka, to len dobrý Pán Boh zná, ktorý kŕmi nebeské vtáčstvo a šatí poľné ľalije.

Vchovala ho a stal sa z neho driečny baník. V baníckom dome sa narodil, vchoval, teda čože mal iné byť ako baník. Áno baník, ktorý trávi najväčšiu časť života svojho tam dolu pod zemou; ktorý so zápasom života a smrťou vynáša na svetlo tie mnohé poklady: z ktorých síce on najmenej dostane.

Deň chýli sa ku koncu. Zapadajúce slnko oziaruje poslednými paprskami okolie, ktorého obyvateľa v myslení

súce pokrúžení slávia tichý večer. Rudé červánky lemujú krvavým leskom svojím obzor, na jehož konci šedivé miesto sa černie; čarokrásny to pohľad na celé okolie! Malá dedinka zdá sa byť pokrytá rúskom velebnej tichosti a doznievajúce zvuky zvonov vyzývajú obyvateľov k vrúcnnej modlitbe...

Na ohništi veselo plápolá oheň a pri ňom sa skromná večera zohrieva. Matka so synom sedia jeden pri druhom.

— Veď si už len kúp dajaký ten klobúk, pilno ho potrebuješ.

— Lepšie sa im sijdú peniaze.

— Bol si už u Terky?

— Nebol som; a ani sám neviem, kedy pôjdem.

— Či ste sa snáď pohašterili?

— Nie.

— Alebo ju viac nemiluješ?

— Milujem, matka drahá.

— Tak ju len už prived' syn môj do tejto biedy, buď i ty blažený i ona.

— Neopustím ich drahá matka. Pokiaľ žijú — a daj Bože — aby dlho žili, chcem len pre nich zarábať.

— Utiahnem sa ja i k tvojmu kozubu. Vtedy budem blažená, keď môj milý syn daktorú blaženou učini.

— Ďakujem matka, že sú taká dobrá.

*

— Už cengajú syn môj; vstaň hore. Vypi túto trochu teplého mlieka, potom sa ponáhľaj, vieš jaký je pán úradník prisny.

— Jaj matka, zle sa mi snívalo.

— Hovor, syn môj, že čo?

— Bol som u Terky a našiel som ju plakat. Ulapila ma za ruku, potom mi ju vrele stisla a riekla: „Viac ťa nevidím.“

— No teda syn môj — vstúpi mu do reči matka — to toľko znamená, že sa budete navždy vidieť.

Jurko sa usmieval a s chutou vypil mlieko. Potom vzal banicku lampu a chcel odísť.

— Jurko, či bez modlitby odchodíš?

— Tak veru drahá matka. Taký som zmätaný.

Naskutku sa vrátil, priklaknul k matke a obidva sa ponorili do vrúcnnej modlitby. Keď sa pomodlili, Jurko vstal a chcel ísť...

— Či tak odideš, syn môj?

— Pravdu majú, matka, skoro som zapomenul.

Potom sa objali a pobožkali.

*

Vysoké vrchy sa hrdo vyčnievajú k nebesám. V údolí jejich ale sto a sto potokov spiecha na kolesá stupov. Pri spodnom hrebeni vrchu je štoláa, nad ktorou stojí veľký kríž. Tak pristane tam!

Ešte sa kohút neozval; ranná zora nevyslala ešte ani jeden ligotajúci sa lúč na končiare vrchov. Ale v postranných banických domoch už rozžaly kahance a banici idú.

— Daj Boh šťastie! Pochválen Pán Ježiš Kristus! Pridu čo skoro na pokraj. Na tretie cenganie idú

ku križu a složia čiapky; tu priklakne ku križu jeden mladý úradník a predrieka modlitbu, ktorú banici za ním odriekajú:

— „Bože, pán života a smrti, zachovaj nás od záhuby. Vyveď nás šťastne, by sme sa mohli po našich namáhaniach navrátiť ku svojim milým. Ochraňuj tam hore naše bývania, našich milých. Amen!“

— Amen, zavznie sto a sto hlasov.

V tom vyjde aj slnko a zvon svoláva do kostola. Jurkova matka vyšla do duboviny na suché raždie. Veď jej treba variť pre milého, jediného synka. Dnes donesie aj kúšтик mäsa. Včera vyrobila tridsať krajciarov za drhnutie dlážky. O tomto síce Jurko nič nevie. Jaké to bude prekvapenie!

— Kdeže kde, pani kmotra?

— Idem dačo kúpiť. Syn môj oríde len okolo štvrtej, bude ustatý.

— Hej pani kmotra! ale že majú za synka! Veru sú blážená. Ale mne beda! Nemá mi kto pri výplate rieknúť: tu máš matka peniaze.

— Miluje nás dobrý Boh.

— Čujú pani kmotra, pravda je to, že Terka kuká za Jurkom? No veru tak driečného, robotného, striezlivého a matku milujúceho syna, ktorý ani jednu hodinu nezmrhá, by som tak nezahlobila.

— Oh drabá pani kmotra, nuž či som ja nebola chudobná? Veru áno. A nebola-li som šťastlivejšia, jako mnohé bobaté?

Kým sa tie kmotričky vyprávaly, povstalo rýchle behanie a sťa hrom doletí chýr: zničeny! Len to čuť z každých úst. Z baue ale nemo, bez slova vynášajú v putni jednu dolámanú, hrozne dokaličenú ľudskú podobu

— Kto je to? pýtajú sa ľudia.

— Jurko, jediný synáček úbohej vdovy.

*

Smutný pohrabný pochod kráčal mestskou ulicou. Truhlu nesú do čierneho rúcha oblečení banici. Popri nich kráčajú v bielo oblečené dievčence držiace v rukách kvetné kytky. Za truhlou kráča zronená matka. Neplače, nenarieka. Takáto boľasť už ani nezná plakať. A keď by v krátkom čase i ona nasledovala syna, či by to bolo čo divného? Veľmi milovala svojho jedináčka, lepšie jej bude s ním tam odpočívať! . . .

A. R.

Starý zvonár.

Tak sa to stalo, že Janka Pochabého ubil otec, lebo chodil na vežu zvonievať. Ani nechcel veriť otec, žeby jeho premilený synček mal vôľu ešte i naďalej chodiť zvonievať. Vďaka ale . . . zklamať sa je ľudské. A Pochabý bol človek, nie teda div, že sa zklamal.

Otec na novo a ešte väčšmi vyprášil synovi nohavičky, lebo zas chodil zvonievať.

Teraz sa už ani bitkou neuspokojil, ani premilému synáčkovi svojmu nedôveroval, žeby zanechal zvonenie, lež oblečúc sa do sviatočného rúcha, šiel rovno k pánu

farárovi, aby zažaloval starého zvonára, ktorý jeho premilého synáčka tak okúzľil, že bez veže a zvonenia už ani žiť nevie.

Pán farár vyslúchol Pochabého a práve ho chcel uistiť, že sa povyzvedá v tej záležitosti, keď vstúpil starý zvonár a priniesol od veže kľúč.

Starý zvonár bol počestný šedivec. Postavy vysokej a tenkej, trocha zohnutý, ale v jeho vysknutých ramenách mal ešte toľko vlády na obidva zvony zazvoniť. Len nohy mu slably, ktorými nielen úbočia staroby, lež aj vežové schody meral. Už je tridsaťpäť rokov, čo je zvonárom. Pod týmto časom svolávalo jeho vyzváňanie veriacich do kostola, oplakávalo mŕtvých a bohužiaľ dávalo znak, keď povstal v obci požiar.

A veď tridsaťpäť rokov byť zvonárom není vec opovrhnutia hodná. A preto si ho aj ctili a vážili všetci občania.

— Starý, pýta sa pán farár, pravda vám chlapec Pochabého veľa zavadzia na veži?

— Nuž keď sa mu tak páci, odpovie starý zvonár.

— Ale veru nie tak — vykrične Pochabý. — Ja nechovám syna pre zvonárstvo. Cheem, aby bol statočný roľník ako jeho otec a nie aby daromne zabíjal čas pri zvonoch.

Starý zvonár postúpil nazpät a bovoril:

— Čo, jako by ja starý zvonár obce Strakatie nekonal čestnú prácu? To oni hovoria? K tomu, že kto zvoní, ten zabíja čas? No už som sa zostarel, ale mi to ešte nik nepovedal. Hej pán Pochabý, či sa pamätajú, keď sme ich neobého otea pochovávali!? Pravda sa im to páci, keď sme mu denne tri razy vyzváňali. A potom, nenačúvajú-li, keď sa sberajú do kostola, či už ten starý vyzváňa!

Pochabý oľutoval, že sa ohlásil. Smierlive a usmievajúc sa zkrútnul reč, keď mu starec sťa prorok odseknul:

— Ja nevolám Janka, ba čo viac odháňal som ho, kým som vládval. Teraz už nevládzem si s ním poradiť. Už je tam vo veži, keď na deň zvoním, bárs je aj zima, keď oni ešte dobre spia. Tak vie zazvoniť, jako ja, starý zvonár. Ale, aby som sa však neprerieknul, ale veru . . . — tu sa poobzeral, jako by sa sám svojho hlasu bál . . . — ale veru tak sa mi vidí, že nebude nikto iný mojím nástupcom, len Janko . . .

Pochabý pokrútil hlavou, potom sa zmieril so starým a šiel domov.

V dome Pochabého nastala tichosť. Jako by sa bol i Janko utiahol. Matka tiež hovorievala, že mu prešla chuť od zvonenia.

Hovorievala, lež ani sama tomu neverila.

Veď sotva uplynul týždeň . . . chlapec zas chodil na vežu, trebárs ho aj starý zvonár odháňal.

Chlapec hovorieval: Darmo ma odháňajú ja budem len tu.

A aj bol tam, kedy len stihol. Konečne zvyknul na to i otec, a neraz chválil počas zvonenia: no veď zaiste Janko zvoní.

Uplynuly roky. Z chlapca stal sa mladík. Zvonár ale veľmi zostarel. Už ledva vláčil za sebou nohy a len po biede vyšiel na vežu.

Mrkalo. Starý zvonár pomaly kráčal ku veži. Cestou ohlásil aj Janka.

— Na večerné zvonenie príď neomylné synku môj!

Starec udusil svoju rozžialenosť . . . bárs ledva vyriekol tieto slová.

A zavznel zvon k večernej modlitbe. Starý fahal, až mu tvár horela. Jako by bol svoju ztratenú silu na okamih nazpät dostal . . . na rozlučnú! A to bolo jeho rozlúčenie! Jako by to bol aj ten zvon cítil, tak boľastne, tak krásne znel . . . Potom nastalo ticho! . . .

— Nech vás Pán Boh požehná — hovorí starý — ale viac nebol vstave prehovoriť. Z očí mu padaly veľké, horúce slzy. Potom sa ešte raz obzrel vraviac: Pán Boh s vami!

Janko sa nemo díval na tento výjav. I on bol dojatý a nemohol premlúviť. Len keď sišl s veže preriekol starec:

— Syn môj, Janko, choď k pánu farárovi a odober kľúče. Napotom ty budeš zvonárom v Strakaticiach . . .

Minuly dva roky. Starý zvonár obfahul a naraz len usnul jako dieťa . . . ale neprecítnul viac na tomto svete, lež na druhom, vo večnosti.

Ulicou Strakatic tiahne pohrab. Zvony znejú! Lež k tomu jak trúchlive, jak boľastne. Nezostal doma nik, ani starý, ani mladý, ani boháč, ani chudobný; všetko je na pohrabe . . . Lebo i tridsaťpäťročný zvonár zaslúži poslednú úctu. Zvony ale len znely, oplakávaly verného zvonára:

„Bim, bam, bim, bam!“

A. R.

ZDRAVOTNÍCTVO.

Desaťoro prikázání aby sme dlho žili.

I. Jestli si sa narodil so zdravým neporušeným telom, môžeš úfať dlhý život; ale nezapomínaj, že si dostal od P. Boha do daru: dobré zdravie, preto si ustavične šetri telo ale otužuj, aby si mohol všetkým nemociam vzdorovať. Múdre si podel riadny život. Popri práci aj riadne odpočívaj, jako to triezvy rozum a zákon múdrosti so sebou donáša. V ustavičnej práci sila zochabie a potrebuje zotavenia, ktoré sa odpočinkom docieli. Varuj sa zimničnej, rozochvanej práce.

II. Domácnosť tvoja nech je tichá a mravná, pokojná; kde môžeš pokojne žiť, kam nemôže hluk sveta dosiahnuť. Láska, nežnosť nech nalezne stály pobyt v tom malom hniezde, v ktorom sa s úľubou zdržuj. Domácnosť je miesto pokojného rozmýšľania a chutného odpočinku. Vyzdob ju dľa možností so všetkou krásou a dobrým vkusom. Dobré je, keď máš kvetnú záhradu. Kvety opatrovať a milovať poukazuje na šľachetné srdce, na dobrú myseľ.

III. V jedení a pití buď mierny. Maj duševnú silu sebe od úst odtrhnúť pokrm a nápoj, keď ti to triezvy rozum káže. Pri pokojnej mysli a po dobre vykonanej práci aj jednoduché jedlo ti k zdraviu posluži. Uživaj silu dodávajúce potravné články! Dľa podnebia nášho mäsité pokrmy — podelené medzi zeleniny — s čiernym chlebom a čím viac ovocím, slúžia za látku riadneho života. Šetrenie zubov tiež prináleží k náležitému živobytiu. Zuby nielen že máme čisto držať, ale aj zamestnávať. Kto žije len z mäkkých pokrmov, pomaly vytratí všetky zuby. Hryz zubami, rád žuj kôrku z chleba a iné hryzt sa dajúce veci. To požadujú zuby: účinkovanie, ustavičné zamestnanie a cvičenie.

IV. Šať sa čisto, riadne, nadovšetko ale cieľupriemerane. Šata nenie len okrasa, ale aj ochrana tela. Nezapomínaj na múdru radu dobrého Plutarcha: „Hlavu v chladne, nohy v teple.“ Premenu času si všimaj a dľa nej sa šať, lebo z prechladnutia povstáva najviac chorôb. Ale sa však nezmazni, hlavu, krk a prsia maj dobre otužené.

V. Ži a mri za čerstvým povetím a dobrou vodou. Toto dvoje práve tak veľký zástoj hrá v tvojom živote, jako chlieb, ktorý každodenne požívaš. Čerstvé povetrie a čistá voda: toto dvoje pripravuje dobrú chuť po jedle a dobré trovenie, najdôležitejší to základ k udržiavaniu života.

VI. Spi dobre a veľa! Všetko je darobné: múdrosť, majetok a bohatstvo nestojí ani drevený groš, jestli nemôžeme spávať. Nespávajú dobre: neriadne žijúci, svárliivi, vášniví, povinnosti svoje zanedbávajúci, závistliví a zlomyseľní. Teda tomuto všetkému vyhuj! Nejedz priveľa! Oproti iným sa pokojne, s láskou chovaj! Práce svoje konaj statočne, duša nech ti je čistá a vznešená. Práce svoje každý večer usporiadaj, dokonaj, zamyslený nelíhaj! Tak budeš mať každú noc pokojný sen.

VII. Chráň sa každej nehody! Preto že si zdravý, nedôveruj si. Vždy nech ti je to pred očima, že ta môže choroba v každom okamihu zastihnúť. Buď teda obozretný a prozreteľný. Ničím neopovrhuj, čo náleží ku zdraviu. Celý tvoj život nech pozostáva z bránenia sa, myslí vždy na to, čo ti škodí, osoží a čiň dľa toho. Bár jakú nerest badaš na sebe, nezanedbaj ju, ale naskutku sa prieň túže vyliečiť. Keď ty neznáš, obráť sa k lekárovi a čiň to, čo ti poradí. V nemoci nemudruj, lež poslúchaj!

VIII. Miluj nadovšetko pohybovanie tela! To nevyhnutelne potrebuješ. Denne sa často prechádzaj na čerstvom povetří. Ustál sebe dľa toho, jako ti zamestnanie dovoľuje, spôsob a poriadok otužovania tela.

IX. Celú tvoju bytnosť nech zaplní láska k Pánu Bohu, vlasti a človečenstvu. V kom nepanuje šľachetný cieľ života, ten žije jako zver, ktorý neosoží nikomu, ešte ani sám sebe; taký dlhý život veru veľmi málo stojí. Nech ta objíma vzduch šľachetnosti a počestnosti! Vyvíňovanie ducha, šľachtenie srdca, nech vždy tvoria predmet tvojích túžieb. Miluj, abys aj ty bol milovaný. Mravný

a duševný tvoj život nech je taký, aby komukoľvek za príklad slúžil.

X. Chrán sa od duševného presilenia! Nielen učením a písaním môžeme ducha presiliť, ale aj tesklivosťou, starosťou, zaoberaním sa nepretrženými myšlienkami nad nerestami. Duch môže tak ochorieť jako aj telo; teda pozoruj na zdravie ducha! Tak všetko toto náležite posúdiac, beh života svojho môžeš tak zariadiť, že dosiahneš vysoký vek, asíce v ustavičnej miernosti, spokojnosti, pod vplyvom toho príjemného dobrocitu, ktorý držím za zemskú blaženosť.

A. R.

HOSPODÁRSTVO.

Jako máme začať za daždivého počasia?

Súdiac dľa terajšieho počasia, pravdepodobne môžeme očakávať mokrú žatvu, lebo zo zeme dažďami hlboko presiaknutej mnoho pary vystupuje, ktorá zase na zem v podobe dažďa padať bude.

Ponevác ale najdôležitejšia o najradostnejšia hospodárska práca je žatva: za vhodné držím, aby našich gazdov zavčasu upozornil na dve hlavné pravidlá, ktoré majú pri mokrej žatve zadržať, aby ochránili obilie od porastenia.

Prvé pravidlo je: že pri daždivom počasi treba vyššie kosiť alebo začať, tak aby strnisko bolo aspoň 3 côle vysoké, asíce preto, aby hrste (vrstvy, kurčatá) vyššie od zeme na strnisku ležaly. Následok toho bude, že ani klas, ani slama nebudú vlhkosti zeme vystavené, a tiež aj povetrie popod hrst'ľahšie môže prefukovať, a tak zmoknuté obilie ľahšie vyschne. Že sa tak ale pri vyššom strnisku trochu slamy ztratí, nenie nám ku škode; lebo strnisko po svojom zhnití v zemi hodne hnojivej sily pozemku dodáva. A keď by nám to práve aj trochu škody spravilo, lepšie nám je pri tej chatrnej ztrate chrániť zrno a ostatnú slamu, jako voliť malé strnisko a obetovať zrno a všetku slamu.

Druhé pravidlo je, aby sme počas daždivej žatvy malé snopy robili a slabo ich sťahovali. Dosť možno, že mi niektorý sused povie, že slabo stiahnuté a malé snopy ľahšie daždivá voda prenikne, jako veľké a silno sviazané snopy. Sused tento má pravdu, v tom úplne s ním súhlasím, naopak ale zase aj vy mne uznajte, že keď veľký a tuho sviazaný snop až do vnútra premokne, potom vnútorné čiastky ani za týždeň nevyschnú. Kdežto malé a slabo stiahnuté snopy, čo by byly jak namokly, keď ich hore klasmi na poli porozostavujeme, pri ľahodnom vetriku veľmi ľahko a v krátkom čase úplne vyschnú. Nuž teda pozor pri nastávajúcej žatve. Lebo jak túto moju dobrú radu nasledovať budete, pevne verím, že aj niekoľko rokov spomínať budete túto dobrú radu, ktorú vám v tomto článku odporúča váš dobrý priateľ

Augustin Baczó

CHÝRNIK.

Smrť. Professor lekárstva a rektor budapeštianskej university dr Gejza Mihalkovics zomrel v Budapešti v 55. roku života svojho. Mihalkovics napísal viac lekárske kníh, čím sa stal známym po celom vzdelanom svete. — Veľprépošť kapituly a vysvätený biskup Ján Nogáll — ako z Veľkého Váradu oznamujú — dňa 19. t. m. zomrel v 80 roku života svojho. Zosnulý arcipastier bol veľmi dobročinný muž; statisíce rozdal na dobročinné ciele. Za svojho mladšieho veku usilovne pracoval na poli kat. cirkevnej literatúry. Nogáll bol rodom z Rábu; r. 1843. vysvätili ho za kňaza a r. 1880 za biskupa. Pohrab jeho odbývať sa bude v piatok popoludní.

Hliadka nad honvédmi. Hlavný veliteľ honvédstva arciknieža Jozef tieto dni bavil sa v Košiciach, kde držal prehliadku nad honvédkym 9. a 10. peším plukom doplnenými vojami z boršodskej, hevešskej, šarišskej, a spišskej stolice. Honvédstvo zadržalo sa statne, nad čím arciknieža vyslovil svoju najväčšiu spokojnosť.

Minister výučby v Liptove. Minister kultu dr Július Wlassics odcestoval na dlhší pobyt do Lubochne, kde má peknú villu. Ministrova rodina už od dlhšieho času zdržuje sa na tomto utešenom mieste Kárpátov.

Nový seniorálny dozorca. Trenčiansky evanj. seniorát kraj. vyslanca grófa Mikuláša Zayho zvolil za svojho riadneho dozorca oproti Gejzovi Osztrölczkému veľkostatkárovi v Zem. Podhradí, ktorý ostatne tiež bol za to aby bol gróf Zay zvolený. Gróf Mikuláš Zay už od dvoch rokov jako námestný dozorca viedol záležitosti trenčianskeho seniorátu.

Chýry z baňsko-bystrickej diecézy. Baňsko-bystrický biskup dr. Karol Rimély 20 mladíkov prijal za klerikov svojej diecézy. — Počiatkom školského roku 1899/900. otvorí sa v Baňskej Bystrici malé seminárium, ktoré štedrý biskup Rimély založil nákladom 60.000 korún. — Za kňazov vysvätení boli v Sv. Kríži: Arnold Bobok, Jozef Formánek, Karol Medvecký a Štefan Szécsi absolvovaní theologovia. — Imrich Benišek dekan a farár na Vrútku vymenovaný je za farára do Kláštora pod Zniovom; na jeho miesto za administrátora vyslaný je Július Brestenský kaplán z Baňskej Bystrice, kam za kaplána vymenovaný je novovysvätený Arnold Bobok.

Srbský kráľ v Tatrách. Srbský kráľ Alexander, ako mu to politické pomery dovoľia, ztrávi leto v Lomnici. Jeho adjutant kapitán Andrej Matejašič už robí v Lomnici poriadky k ubytovaniu kráľa.

Bieda. V Budapešti na ulici klesnul jeden človek bez seba, o ktorom, keď ho odviezli do Rochusovej nemocnice, vysvitlo, že je to Jozef Fuchs, 49ročný agent z Nového Mesta nad Váhom. Nešťastný človek už od mesiacov nemal zárobku a v posledné štyri dni vôbec nič nejedol a od hladu zamdlel na ulici.

Vzorné gazdovstvo v turčianskej stolici. Mi-orby Ignác Darányi sriadil v chotári turčianskej obce Ivančinej vzorné gazdovstvo, a týmto cieľom už aj povolil potrebné trovy na vystrojenie gazdovstva tamjšieho obyvateľa Jána Polereczkého a dozorom nad gazdovaním poveril gazdovského referenta Imricha Keviczského. Na zaopatrenie potrebných hospodárskych strojov vyassignoval minister 391 zl. 30 krov a na statok na plemeno 300 zlatých tak, aby dosavadne kusy statku Polereczkého boli zamenené za 2 kravy a 2 junce z čistej pinzgauskej fajty. Krom toho na opravu a prestavenie maštale a iných hospodárskych stavov vyassignoval minister 200 zlatých a podal úpravu i obhľadom zaopatrenia semena na siatie. Samo sebou rozumie sa, že sriadením vzorného gazdovstva v hornom Turci vysoká vláda zaslubuje úplnú vďaku a uznanie, lebo tým poskytla najlepší spôsob aby sa gazdovia tamjšieho vidieku poduili modernému gazdovaniu.

Bulharský panovník kn. Ferdinand Koburg tieto dni odcestuje na dlhší pobyt do Karlsbadu.

Dar. Géza Osztrólczy zemansko-podhradský veľkostatkár filii ev. cirkve vo Štvrtku daroval 100 zlatých na zvonicu.

O smrti ruského dediča trónu píšú, že ač sa vedelo, že jeho choroba je nevyliciteľná, predsa chýr o jeho náhlej smrti prekvapil každého. Príčinou jeho náhlejšej smrti bol vraj velocipéd. Lekári dovolili mu, aby sa pomaly bicykloval, ale on si toto tak obľúbil, že keď ho nevideli hnal na kole ako vetor. Tak stalo sa v deň jeho smrti, že tiež hnal rýchlo dolu vrchom a nemajúc času už hamovať, spadol s bicykla, udrel sa o kameň a tak ho našli krvácajúceho bez povedomia ležať na zemi. O pár hodín na to skončil. — Ruský cár následkom odumretia veľkokniežata Juraja za svojho následníka na tróne vymenoval svojho najmladšieho brata Michala. Veľkoknieža Michal je teraz 18ročný.

Kráľovský notariát v Ružomberku. Minister pravosúdia rozhodnul, že sriadi jeden nový kráľ. notariát asiže na území ružomberkského okr. súdu. Sídlo kráľ. notára bude v Ružomberku, kde od 1. októbra tohoto roku počne účinkovať.

Nešťastie v bani. V kamennouhelných baňach neďaleko Jakaterinoslavu v Rusku posiaľ ešte nevypátraným spôsobom chytil sa baňský plyn, ktorý s obrovským rachotom vybuchol. Posiaľ 28 mrtvých haviarov vyniesli z bane. Pravdepodobne všetci robotníci, ktorých bolo 65, prišli o život.

Prekazila chrápanie. Jedna pani v New-Yorku vynasla „znamenitý“ prostriedok proti chrápaniu. Jej manžel totiž keď sa trochu nadral, tak hrozne chrápal, že nemohla spať, teda jednoducho vstala a prerezala mužovi hrdlo. A keď ju postavili pred súd, tým sa bránila, že pre mužovo chrápanie trpela na veľkú nervositu a vraždu spáchala v takom duševnom stave, ktorý sa podobá blúzneniu. Americký súd prijal dôvody tejto obrany a oslobodil ženu zpod žaloby.

Karol Pulszky samovrahom. Karol Pulszky, bývalý správca Krajinskej obrazárne na jednej lodi, plavicej sa z Austrálie do Klondike strelil si do čela a naskutku bol mrtvý. Karol Pulszky bol ženiálny človek, ale mal veľké chyby, ktoré vyplývaly z jeho nadmier nepokojného ducha. V Uhorsku mal skvelé postavenie a r. 1896. vláda poverila ho, aby nakúpil pre Muzeum pekného umenia obrazov. Pulszky však nevedel úty složiť z tejto summy, ktorú dostal od vlády, následkom čoho dostal sa do väzenia. Lekári však konštatovali, že trpí na paralysu progressívu a preto súd nemohol ho tahať na zodpovednosť. Škodu nahradil jeho brat kraj. vyslanec August Pulszky. Keď ho vypustili z vyšetrovacieho väzenia, vystahoval sa do cudzozemska a blúdil po svete. Dlho nebolo počuť o ňom ničoho a až teraz došiel chýr, že sa stal samovrahom. Karol Pulszky bol 46ročný.

Osudná detská hra. Vo Viedni asi 15 chlapcov hralo sa na ulici, keď jedon z nich zočil malý súdok, v ktorom bolo ešte asi dva litre liehu. Nerozvažné deti podpálily lieh, súd vybuchol a duby suda ranily troch chlapcov, z ktorých jeden zomrel.

Zomrela od ľaku. Manželka Bernáta Kovácsa, telegrafického úradníka v Temešváre tak sa zľakla jedného potkana, ktorý jej vybehnul na rameno a odtiaľ na tvár, že ju od ľaku porazilo na mozgy a mrtvá klesla na zem.

Vysoký vek. V Sampolo, pri Ajaccio na ostrove Korsike zomrela tieto dni jedna matrona menom Katarina Cassanova ktorá sa narodila r. 1787. a tak dožila zriedkave vysoký vek: 112 rokov. Starenka až do posledného okamihu života svojho bola telesne i duševne zdravá a minulú zimu ešte sama chodila do hory na ráždie.

Pozor na zbraň! Úradník Ludvik Pichler, brat kraj. vyslanca Viktora Pichlera u jedného svojho priateľa prezeral jednu nabitú pištoľ. Pištoľ vypálila a nábitok vrazil mladému človeku do prs. Povážlive raneného Pichlera odviezli na byt jeho rodičov.

Lacná kúpa. Pri budapeštianskej kráľ. súdnej stolici odbývala sa tieto dni verejná licitácia na jeden štýrposchodný dom, ktorý bol šacovaný na 200.000 zlatých. Licitantov nebolo a tak dom dostal sa jednomu z veriteľov za 20.000 zlatých.

Reklama parížskej výstavy. Nedá sa upreť, že Francúzi vedia najlepšie robiť reklamu. Teraz, že sa budúceho roku bude odbývať svetová výstava v Paríži, francúzske noviny sú plné správ, čo všetko bude vidno na tej výstave. Ale neuspokoja sa len týmto, lež píšú, že svetovú výstavu parížsku obzrú si všetci panovníci sveta nevynímajúc ani nemeckého cisára. Tak píšú, že taliansky kráľ už sľúbil, že on alebo jeho syn, následník trónu, príde na výstavu, jako i to počuť, že kráľ Franc Jozef, cár Mikuláš, švédsky kráľ Oskár, španielska kráľovná-regentka Kristína, Leopold kráľ belgický, waleeské knieža, portugalský kráľ a perský šach tiež navštívia svetovú výstavu.

Požiar. Dňa 18. t. m. v sklade štátnych železníc pri západnom nádraží v Budapešti vypukol nebezpečný požiar, ktorý zapríčinil štátu asi 50.000 zl. škody. Požiar len ťažko vedeli lokalizovať, lebo nahromadený petrolej, benzín a iné zápalisté látky rad-radom explodovaly.

Utopil sa. Riečka Nitra je veľmi nebezpečná pre ľudí neznajúcich jej krútnavy. Tak tieto dni krajčírsky tovarš Béla Tobiáš kúpil sa v Nitre, schytil ho prúd, tak že sa utopil. Jeho mrtvolu našli na druhý deň.

Nešťastie. Na nitriansko-prievidzkej železničnej čiare pri Nyitraszegu zaspal jeden pastierik a tade jachajúci vlak odrezal mu nohu. Nešťastného pastierika odviezli do nemocnice vo Veľkých Topolčanoch.

Zabil ho hrom. Tieto dni v Prešporke bola veľká búrka a na viacerých miestach uderil aj hrom; tak i do prešporskej plavárne, kde sa práve v jednom kabine jeden mladý človek menom Tomola obliekal. Hrom Tomolu naskutku usmrtil.

Odsúdený podpaľač. Ján Hargaš moravsko-lieskovský obyvateľ hneval sa na svojho pokrevného Juraja Pastoreka a svoju žľe vylial si tak, že mu podpálil humno. Hargaša pre podpaľačstvo odsúdili na 2 roky a 6 mesiacov do väzenia.

Smutný koniec hry. V Malej Paludzi udal sa smutný prípad. Pod tamojším cintorinom na brehu Váhu hraly sa deti. Tu v hre jeden chlapec tak nešťastne sotil štyrročného chlapčeka Jána Kormanu, že padnul do Váhu a utopil sa.

Bohatstvo štátov. Najbohatšie sú Spoj. štáty, ichž majetok páči sa na 400 miliard; potom je Anglia s 295 miliardami, Franciá 243, Nemecko 201, Rusko 160, Rakúsko 112 miliard, (či je v tomto počte zahrnutý i majetok Uhorska, nevedno. Sotva lebo počet by mal byť o mnoho vyšší). Itália 80. Najchudobnejšie je Portugalsko s 10 a Grécko s 5 miliardami. Prijmov na osobu pripadá priemerne v Anglii 900 frankov, vo Francúzsku 780 fr., v Belgii 710, v Dánsku 680, v Holandsku 630 fr.; obyvateľ Austrálie má priemerne osobného príjmu 1280 fr.; Amerikán 1200 fr.; priemerný osobný príjem na osobu v Európe je 482 fr.

Najzdravšie mestá. Dľa štatistických výkazov lanskeho roku zmedzi europeských miest zomrelo na chytľavé choroby najmenej ľudí v Neapoli, a síce zmedzi 14,474 zomrelých obyvateľov 167. trpeli na chytľavú nemoc, v Budapešti oproti tomu zmedzi 13,511 smrtných pádov zapríčinila smrť u 1016 ľudí chytľavá choroba. V Neapoli teda na každých 10,000 obyvateľov pripadá 32 trpiacich na chytľavú nemoc. V Budapešti 184. Zdravotné pomery sú prajné odhliadnuc od Neapola v Genfe, Benátkach, Haage, Štyrskom Hradei, Lyone a Bologne. V Amsterdame už pripadne na každých 10,000 obyvateľov 103 trpiacich na chytľavú nemoc. V Nürnbergu práve dva razy tolko. Najzdravšie mestá sú Köln, Moskva, Magdeburg, Belfast, Triest, Havre, Varšava ale všetky predchádza Petrohrad, kde je najviac chorých na chytľavú nemoc: medzi 10,000 obyvateľmi 632.

Proti ženám. Dľa panej Puyfiexovej: keď chlap stojí pred vážnym krokom, rozmýšľa čo má povedať. Žena si láme na tom hlavu, do ktorých šiat sa má obliecť. Dľa Stabla ženské sú tak veľkodušné, že sú niekedy v stave prepáčiť tú krivdu, ktorú ony spáchaly proti mužom. Engelsmann hovorí, že ženy viac uskutočnia ako by im bolo treba sľubiť. Ewillon sa zase tak nezdvorile vyjadruje, že ulice pekla sú vydláždzené ženskými jazykmi. Jedno porekadlo hindov hovorí, že Stvoriteľ chybil dva razy: keď stvoril ženu a zlato. Saint-Evnamont píše: že ženy vraj len preto oplakávajú mrtvých aby pohly živých. Dľa Haeka žú ženy, ktoré sú nie múdre, — ale niet ani jednej ktorá by nebola — podvodná ako ich pramať Eva. Konody udáva, že sú ženy rodení juristi. Nikdy nevedia tak presvedčovať človeka ako keď nemajú pravdu. Fontenelle píše, že pekná ženská je rajom oku, peklom srdcu a očistcom — pugiláru. Thom hovorí: V 20. roku pýta sa dievča keď ju pýtajú: Aký je? — V 30. roku: Čo je? — V 40. roku sa pýta už len: Kde je?

Kde je pravda? Jako známo vojenského nadporučika Mattašiča-Kegleviča, ktorý bol ušiel s kňažnou Lujzou Koburgovou, vojenský súd bol odsúdil na 6 rokov do žaláru, lebo že falšoval na vechslach meno kňažny Koburgovej a arcikňažny Štefanie. Teraz ale, keď odsúdený dôstojník počul, že kňažnu Lujzu pre pomätenosť postavili pod kuratelu, zadal prosbu o obnovenie svojej pravoty. Mattašič-Keglevič v svojej prosbe udával, že sa on nikdy k ničomu sa nepriznal. Teraz ale, keď je istý o tom, že kňažnú Lujzu viac už nemožno ťahať na zodpovednosť, osvedčuje sa, že všetko úprimne rozpovie ako sa stalo.

Cigaršpic pre nefajčiarov. Istý Amerikán uchádza sa práve u všetkých europeských štátov o patent na cigaršpic pre nefajčiarov. Medzi otvorom k nastrčeniu cigary a ústy fajčiaceho nachodí sa v rúrke dutá gufka, ktorá sa delí perovou stenou na dve čiastky. Dym, ktorý sa ssaje z horiacej cigary a malým postranným ventilom sa vyfukuje, na spôsob ten vôbec neprijde ani do úst fajčiarových. K objasneniu účelu tohoto prístrojku podotýka sa veľmi duchapne: Použitím tohoto cigaršpica, až do úst neprijde nijakého dymu, a možno vzbudiť predstavu, že upotrebitel fajčí.

KU OBRÁZKU.

Zverina.

Na našich stranách, bohužiaľ, čím ďalej tým menej peknej, takzvanej šlachetnej zveriny nachodíme. Jelene, kamzíky a iné vzáctne zvery sú veru veľmi vzáctne a že je tomu tak, toho príčinou sú sami poľovníci, lebo zastrelit jeleňa, srnca na to je poľovníkov dosť, ale postarať sa, aby sa šlachetná divina i množila, na to zriedka najde sa človeka. Jeleňa na príklad, ktorý by sa veľmi dobre rozmnožoval po našich lesoch, sotva vidieť a že cele nevyhynul, to nutno ďakovať jednotlivým panstvám,

ktoré ku dochovaniu šľachetnej diviny majú zvláštne tým cieľom ohradené zahrady pre takúto divinu.

I náš obrázok predstavuje jednu poľanu v lese, kde panstvo dochováva divinu. Udržovanie takého zverinca v lese stojí mnoho, lebo majiteľ keď chce mať divinu, v prvom rade musí si ju za drahé peniaze zaopatriť a potom starať sa o jej chovu. Keby naši poľovníci na poľovačkách mali viac ohľadu na takéto kusy zveriny, nuž by ony neboly zriedkavé tak ako sú teraz, množily by sa samé od seba. Len to je chyba, že akonáhle sa pekný kus divého zvera ukáže, nevyhne dobre mierenej guľke a preto naše lesy postrádajú peknú divočinu.

K OBVESELENIU.

Starostlivý manžel.

Lekár (odebádzajúce): Jako som povedal, Martine, z toho lieku, čo som vašej žene predpísal, dávajte jej každú hodinu za plnú lyžicu, rozumiete?“

Martin: „Áno, ale keby snáď mala umrieť, pán doktor?“

Lekar: „Teda môžete s medicínou prestať.“

Lekár (chcejúci zub vytrhnúť p. učiteľovi, ku svojmu synkovi): „A ty čo tu stojíš a dívaš sa na nás?“

Chlapec: „Chcel by som raz počuť i pána učiteľa, či bude od bolesti kričať, jako my, keď nás lieskovicou obsíva a v chrbát buchtuje.“

ODKAZY REDAKCIE.

Pán G. B. Báseň nemôžeme upotrebiť, lebo postráda každého básnického vzletu. Celá báseň nenie nič iné jako bez logického súvisu pozlátané rímy. Besednica „Martinova milienka“ bude časom uverejnená.

Cena potravných článkov.

Budapešť, 20. júla.

V budapeštianskych tržniciach predávaly sa podrobne nasledovné potravné články za tieto priemerné ceny:

Mäso: Hovädzina predok 68, zadok 80, polievková

72, jazyk 70, obličky, ľadviny 85, čistené 180 krov za 1 klgr. — *Buranina*: predok —, zadok — krov za 1 klgr. — *Telcína*: 72, lopatka 80, stehno 90 krov za 1 klgr. — *Bravčovina*: 64, stehno a lopatka 68 krov za 1 klgr. — *Sunka*: pražská 90, surová 60 krov za 1 klgr.

Masť: Sviňská 60 krov, loj 58 krov, slanina ku roztopeniu 56 krov a husacia masť 120 krov za jeden kilogramm.

Drúbež: Za jedno kura 45, sliepku 80, kobúta 80 krov. Za jednu tučenú kačku 100, za tučenú hus 300 krov. — *Očistená drúbež*: kura 50, sliepka 80, kapuň — krov, hus 200 (za jeden klgr. — krov), morka za kus — krov, a kačka za kus 100 krov.

Vajcia: Ku vareniu väčšie 46 kusov za 1 zl., menšie 9 kusov za 20 krov, ku čaju 7 kusov za 20 krov.

Ryby: Kapor 70, sumec 80, štika 70, zubáč — jesater —, okuň — krov. Raky: kus za 12 krov.

Rozličnosti: Maslo gazdovské 95, ku čaju 125 krov za 1 klgr. Brindza 20 krov za kilo. — Smotana 24 krov za liter. — Pár holubov — krov, divá hus —, divá kačka 70, jarabica — krov za kus. — Zajac za kus —zl. — krov. — 1 klgr. divej svine — krov, srny — krov. — Zemiaky nové 4 kr. za klgr.

Múka: Pšeničná múka predávala sa za tieto priemerné ceny:

číslo:	0	1	2	3	4	5
zlat.	15.60	15.00	14.40	13.50	13.00	12.50
číslo:	6	7	7 1/2	8		
zlat.	12.00	10.60	7.90	5.62		

Pšeničné otruby drobné po zl. 4.50, hrubé po 4.40.

Zeleniny: *Zemiaky ružiaky* zl. 2.20—2.40, žlté zl. 2.00—2.50, rožky zl. 3.00—4.50, biele zl. 1.45—1.50 za metr. cent *Kapusta* (v hlávkach) zl. — m. c. *Cibula* zl. 3.50—6.00 m. c. *Zeler* 100 kusov zl. 1.00—1.50.

Strova: *Hrach* nový 12 kr., čistený starý 7—15 krov za liter. *Šošovica*: domáca 7—9 za klgr. *Rižu* 10 krov za kilo.

Chlieb: miestny od pekára biely 13—18 krov, čierny 11—14 krov za kilogrammu.

Budapeštianska burza s úradným značením cien dňa 20. júla.

Obilie	Jakosť dla hekt.	Za 100 kilogr.		Cenné papiere	Peniaze	Tovar	Cenné papiere	Peniaze	Tovar
		od	do						
Pšenica banátska	75—80	9.05	9.65	Štátny dlh.			Prvá uhor. poisť. spol.	3125	3175
" peštiánska	75—80	8.95	9.55	Uhorská zlatá renta 4%	119.25	119.75	Pešt. uh. kupec. b.	1420	1425
" stolnobebradská	75—79	8.90	9.50	" korunová renta 4%	96.50	97.00	Pešt. prvá vlast. sporiteľňa	8225	8275
Raž (žito)	70—72	6.80	7.10	Uhorské reálkové úpisy 4%, 5%	100.25	101.00	Šalgó-tarjánska baňa na uhlie	319.00	320.00
Jačmeň na krm.	60—62	5.90	6.30	" premiové úpisy	161.00	162.00	Záložné listy.		
" na páľku	62—64	5.70	5.90	Uhorská tiskko-sekedínska požička 4%	138.50	139.50	Uhorského pozem. úverkového ústavu 4%	96.50	97.50
Ovos	64—66	6.50	7.00	Uhorská žel. požička 4%, 5% v zl. vyvážkové úpisy 4%, 5%	120.00	121.00	Uhorského úver. záložného ústavu 4 1/2%	100.00	101.00
Kukurica	39—41	5.85	6.00	Spoločná požička v bez. peniazoch 4 1/2%	95.25	96.25	Uh. úver. ústavu s prémieu 4%	120.50	121.50
"	73	4.60	5.70	Žreby.	100.40	100.90	Peniaze.		
"	—	4.15	4.45	Spolku "Jó sziv"			Cisársky dukát	5.69	5.74
"	—	12.00	12.40	Uhorského "Červeného križa"	3.40	3.80	Dvadsať-trankovník	9.55	9.57
Reisov	—	36.	40.	Rakúskeho	9.50	10.00	Neemecká ríšska marka	58.87	59.02
Đatelínové semá, luc.	—	—	—	Baziliky	21.00	21.50	Striebro	—	—
Sviňská masť, peťfarska	—	51.50	52.00		7.05	7.45			
" " vldiecka	—	—	—						

Budapest—Galantha—Zsolna						Zsolna—Galantha—Budapest.							
Platný od 1. mája 1899.						Platný od 1. mája 1899.							
Stanice.	triedy	osobný vlak I—III.	rýchlo vlak I—II.	osobný vlak I—III.	rýchlo vlak I—II.	osobný vlak I—III.	triedy	osobný vlak I—III.	rýchlo vlak I—II.	osobný vlak I—III.	rýchlo vlak I—II.	osobný vlak I—III.	
Budapest ny. p.	ind.		7:30	9:15	6:20	9:05	Zsolna (Rajecz-fürdő)	ind.	9:00	3:35	5:18	2:58	3:38
Galantha			10:20	2:30	8:58	3:00	Hricsó		9:17	—	5:36	—	3:57
Gány				2:41	—	3:09	Kottesó 97. sz. őrh.		*9:23	—	*5:47	—	*4:05
Szered	érk.		10:34	2:51	9:12	3:17	Nagy-Bicsse-Predmér		9:31	—	5:51	*3:21	4:14
Sár	ind.			*3:03	—	—	Peivás 91. sz. őrh.		*9:40	—	*6:00	—	*4:24
Szilád-Zéle				3:13	—	3:32	Podhr.-Vághéve 88. sz. őrh.		*9:46	—	6:07	—	*4:31
Lipótvár	érk.		10:52	3:26	9:31	3:42	Vág-Besztercze		9:54	—	6:17	*3:39	4:41
Liptóvár	ind.		8:20	11:02	3:41	9:36	Milochó 82. sz. őrh.		*10:03	—	—	—	*4:49
Madunicz 33. sz. őrh.			8:29	—	*3:48	—	Puchó-Kocskócz		10:14	4:30	6:36	3:53	5:00
Kosztolány			8:37	—	3:56	—	Alsó-Kocskócz 77. sz. őrh.		*10:20	—	—	—	*5:07
Drahóc 36. sz. őrh.			8:46	—	*4:03	—	Bellus		10:27	—	6:49	—	5:15
Póstyén			8:59	11:24	4:20	9:58	Lédecz		10:33	—	6:56	—	5:22
Pop.-Szerdahely 41. őrh.			*9:09	—	*4:30	—	Illava		10:43	4:47	7:06	4:10	5:33
Brunóc			9:17	—	4:39	—	Dubnicz		10:53	—	7:16	—	5:44
Csejte-Szt.-Kereszt 43. őrh.			*9:22	—	*4:44	—	T-Trencs-Teplicz		11:01	4:59	7:24	4:22	5:52
Vág-Ujhely			9:36	11:45	5:05	10:18	Trencsén szem. p. u.		11:21	5:13	8:26	4:36	6:25
Bohuszlavicz			*9:46	—	5:16	—	Trencsén-Istebnik		11:27	—	8:33	—	6:32
Melsicz			9:57	*11:59	5:27	—	Kosztolna-Zajrecs 54. őrh.		*11:34	—	8:43	—	6:42
Kosztolna-Zajrecs 54. őrh.			10:08	—	5:38	—	Melsicz		11:44	—	8:57	*4:50	6:55
Trencsén-Istebnik			10:17	—	5:47	—	Bohuszlavicz		*11:53	—	9:09	—	7:06
Trencsén szem. p. u.			10:25	12:16	5:55	10:48	Vág-Ujhely		12:05	5:43	9:32	5:06	7:25
T-Trencs-Teplicz			10:38	12:25	6:08	10:57	Csejte-Szt.-Kereszt 43. őrh.		—	—	*9:41	—	* 7:35
Dubnicz			10:53	—	6:29	—	Brunóc		12:17	—	9:47	—	7:41
Illava			11:05	12:44	6:41	11:16	Poh.-Szerdahely 41. sz. őrh.		—	—	9:53	—	* 7:48
Lédecz			11:16	—	6:52	—	Póstyén		12:35	6:04	10:08	5:28	8:03
Bellus			11:23	—	6:59	—	Drahóc 36. sz. őrh.		—	—	10:18	—	8:14
Alsó-Kocskócz 77. sz. őrh.			*11:30	—	—	—	Kosztolány		12:51	—	10:26	—	8:25
Puchó-Kocskócz			11:39	1:01	7:13	11:33	Madunicz 33. sz. őrh.		—	—	10:34	—	8:32
Milochó 82. sz. őrh.			*11:49	—	—	—	Lipótvár	érk.	1:04	6:23	10:42	5:47	8:40
Vág-Besztercze			11:59	*1:15	7:34	—	Lipótvár	ind.	1:34	6:28	11:07	5:57	—
Podhr.-Vághéve 88. őrh.			*12:07	—	* 7:42	—	Szilád-Zéle		1:47	—	11:20	—	—
Peivás 91. sz. őrh.			*12:14	—	* 7:49	—	Sár		—	—	*11:29	—	—
Nagy-Bicsse-Predmér			12:26	1:32	8:01	—	Szered	érk.	2:02	6:45	11:36	6:15	—
Kottesó 97. sz. őrh.			*12:33	—	* 8:08	—	Cány		2:22	—	11:50	—	—
Hricsó			12:42	—	8:16	—	Galantha	érk.	2:34	7:00	12:00	6:30	—
Zsolna (Rajecz-fürdő)	érk.		1:00	1:55	8:35	12:35	Budapest ny. p. u.	érk.	7:55	9:45	5:55	9:25	—

Nagy Surány — Kis-Tapolcsány.					Kis-Tapolcsány — Nagy-Surány.				
Stanice.	triedy	miešan. vlak I—III.	miešan. vlak I—III.	osobný vlak I—III.	Stanice.	triedy	miešan. vlak I—III.	osobný vlak I—III.	miešan. vlak I—III.
Nagy-Surány	ind.	5:00	12:35	4:42	Kis-Tapolcsány	érk.	6:15	4:41	6:45
Zsitva-Födemes		5:14	12:52	4:54	Aranyos-Maróth		6:9	4:51	7:11
Mánya		5:35	1:13	5:03	Taszár		6:56	5:02	7:30
Szt.-Mihályúr 4. sz. őrh.		* 5:45	*1:24	*5:16	Betekints 8. sz. őrh.		*7:04	*5:08	* 7:40
Vajk		5:56	1:36	5:25	Zsitva-Ujfalu		7:14	5:17	7:53
Verebély		6:23	2:00	5:45	Verebély		7:37	5:36	8:23
Zsitva-Ujfalu		6:36	2:16	5:56	Vajk		7:49	5:46	8:40
Betekints 8. sz. őrh.		*6:46	*2:28	* 6:04	Szt. Mihályúr 4. sz. őrház.		*7:59	*5:54	* 8:52
Taszár		7:00	2:40	6:12	Mánya		8:12	6:02	9:11
Aranyos-Maróth		7:28	3:07	6:25	Zsitva-Födemes		8:28	6:16	9:35
Kis-Tapolcsány	érk.	7:40	3:20	6:35	Nagy-Surány		8:41	6:27	9:52

Pelsőcz — Murány.					Murány — Pelsőcz.				
Stanice.	triedy	miešan. vlak II—III.	miešan. vlak II—III.	osobný vlak I—III.	Stanice.	triedy	miešan. vlak I—III.	miešan. vlak I—III.	osobný vlak I—III.
Pelsőcz	ind.	7:00	3:00		Murány	ind.	3:00	11:20	
Horka-Özörény 1. sz. őrh.		*7:16	*3:16		Hosszrét 14. sz. őrh.		* 3:10	*11:30	
Licze-Gicze		7:38	3:38		Nagy-Rőczé		3:26	11:56	
Jolsva-Taplocza 6. sz. őrh.		*7:51	*3:51		Vizesrét 11. sz. őrh.		* 3:32	*12:02	
Jolsva		8:21	4:16		Hisnyóvíz		3:44	12:31	
Hisnyóvíz		8:51	4:41		Jolsva		4:08	1:01	
Vizesrét 11. sz. őrh.		*9:04	*4:54		Jolsva-Taplocza 6. sz. őrh.		* 4:17	*1:10	
Nagy-Rőczé		9:27	5:17		Licze-Gicze		4:29	1:22	
Hosszrét 14. sz. őrh.		*9:44	*5:34		Horka-Özörény 1. sz. őrh.		* 4:50	*1:43	
Murány	érk.	9:55	5:45		Pelsőcz	érk.	5:02	1:55	

* Podmienené vlak zastane. Hrubé čísla značia nočné hodiny.

Tlačou cis. a král. dvornej kníhtlačiarne Viktora Hornyánszkeho v Budapešti.